

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

'I- SOSYAL DEVLET/SOSYAL DEVLET İLKESİ:

Sosyal devletten ne anlaşılması gerektiği yüksek Mahkemenin kararları ile şekillenmiştir. Örneğin Yüksek Anayasa Mahkemesi 1997/1-43 e-k. Sayılı kararında sosyal devleti ve sosyal devlet ilkesini şöyle tanımlamıştır:

'Anayasa m. 2 de belirtilen sosyal devlet ilkesi, kişinin doğuştan sahip olduğu onurlu bir yaşam sürdürme, maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisini kullanmasını sağladığı gibi, sosyal devletin görevi, güçsüzleri koruyarak sosyal adaleti, sosyal refahı ve sosyal güvenliği sağlamak...'tır.

II- ANAYASAYA AYKIRI OLDUĞU DÜŞÜNÜLEN 4721 SAYILI TÜRK MEDENİ KANUNUNUN 175/1. MADDESİ:

Madde 175 - Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan mali gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir.

Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz.

III- ANAYASAYA AYKIRI OLDUĞU DÜŞÜNÜLEN 4721 SAYILI TÜRK MEDENİ KANUNUNUN 176/4. MADDESİ:

Madde 176 - Maddi tazminat ve yoksulluk nafakasının toptan veya durumun gereklerine göre irat biçiminde ödenmesine karar verilebilir.

Manevi tazminatın irat biçiminde ödenmesine karar verilemez.

İrat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü halinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi halinde mahkeme kararıyla kaldırılır.

Tarafların mali durumlarının değişmesi veya hakkaniyetin gerektirdiği hallerde iradın artırılması veya azaltılmasına karar verilebilir.

Hakim, istem halinde, irat biçiminde ödenmesine karar verilen maddi tazminat veya nafakanın gelecek yıllarda taraftarın sosyal ve ekonomik durumlarına göre ne miktarda ödeneceğini karara bağlayabilir.

Yasa maddesinde boşanma nedeniyle yoksulluğa düşecek tarafın, kusuru daha ağır olmamak suretiyle davalı taraftan süresiz olarak nafaka talep edebileceğine ilişkin hüküm Anayasanın 2.m.sine aykırıdır. Şöyle ki,

Anayasanın 2. m.sinde Türkiye Cumhuriyetinin nitelikleri sayılırken, Türkiye Cumhuriyetinin 'demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti' olduğu belirtilmiştir.

175. m.nin 1. fıkrasının amacının boşanma ile yoksulluğa düşecek eşi korumaya yönelik olduğu kuşkusuzdur. Ancak işte bu düşünce SOSYAL DEVLET ilkesine aykırıdır. Yüksek mahkemenin sosyal devleti tanımlarken, sosyal devletin görevinin güçsüzleri korumak olduğu yukarıda belirtilmişti. Boşanma ile artık eşler arasında hiçbir bağ kalmazken, boşandığı eşin geçimini imkanı ölçüsünde diğer eşe -üstelik süresiz olarak- yüklemek, sosyal devletin yapması gereken işi boşanan eşe yaptırmak olur.

Medeni kanunun 176/4. m.sinde tarafların mali durumlarının değişmesi halinde nafaka miktarının artırılıp azaltılabileceğini düzenlemekte ise de (nafaka yükümlüsü bakımından) nafakanın tamamen kaldırılmasına imkan vermemektedir. Aynı maddenin 3.fıkrası nafaka alacaklısının yoksulluğunun ortadan kalkması halinde nafakanın kaldırılabileceğini düzenlemiştir. Oysa nafaka borçlusunun ekonomik durumunun olumsuz yönde değişmesi ancak nafakanın azaltılmasına neden olabilmektedir.

Boşanma ile eşler artık ayrı yerlerde yaşama hakkına sahiptirler. Boşanan nafaka yükümlüsü eşin, boşandığı eşini sürekli takip ederek MK.nun 176/3. m.sinde yazılı nafakayı ortadan kaldıracak şartların oluşup oluşmadığını takip etmesinin de imkansız olduğunu kabul etmek gerekir.

Nafaka borçlusu ile alacaklısının çocukları yönünden takdir olunan iştirak nafakasının çocukların reşit olması ile sona ermesine karşılık, nafaka yükümlüsü eşe, boşanma ile aralarında bağ kalmayan kişi için süresiz nafaka ödeme yükü yüklemek de hakkaniyete aykırıdır.

SONUÇ : Mahkememiz sonuç olarak yukarıda madde metinlerine yer verilen 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 175/1. ve buna bağlı olarak da 176/4. m.lerinin Anayasanın 2. m.sinde yazılı ve Türkiye Cumhuriyetinin niteliklerinden olan Sosyal Devlet ilkesine aykırı olduğunu kabul etmiş ve bu yasa maddelerinin iptaline karar verilmesini Yüksek Anayasa Mahkemesinden takdirlerine sunma kararı almıştır ""